

Ringsbergskolans skolbibliotek

- *Beskrivning och utvärdering av skolbiblioteksverksamheten läsåret 2013/2014*

Eric Haraldsson
Skolbibliotekarie, Ringsbergskolan
2014

Innehållsförteckning

Förutsättningar för skolbiblioteksverksamheten läsåret 2013/2014

Bemanning

Budget

Bibliotekslokal

Bestånd

Utlån

Digital hårdvara

Mål för skolbiblioteksverksamheten läsåret 2013/2014

Skolledning

Samarbete och delaktighet

Ett 1-16 årsperspektiv

Förskola

Ringsbergsskolans skolbiblioteksverksamhet

Läslust och nyfikenhet

Informationskompetens

Att utveckla och förbättra inför läsåret 2014/2015

Utveckla

Förbättra

Förutsättningar för skolbiblioteksverksamheten läsåret 2013/2014

Bemanning

Fackutbildad bibliotekarie:	20 timmar/vecka
Bibliotekspedagoger:	3 timmar/vecka

Budget

Skolbiblioteket hade läsåret 2013/2014 en budget på 30 000 kronor, eller drygt 136 kr./elev. Dessa pengar skulle räcka till inköp av skön- och facklitteratur och andra medier till skolbiblioteket samt viss specialutrustning som bokplast.

Bibliotekslokal

Då skolans möjligheter vad gäller lokaler är begränsade ställer detta stora krav på bibliotekslokalen. Den behöver utöver att vara bibliotekslokal kunna fungera som arbetsrum för grupparbeten och för samlingar av elever vid till exempel teaterframföranden.

Lokalen är ofta utan uppsikt av personal, vilket i kombination med att lokalen är tillgänglig för skolans elever leder till visst slitage och behov av städning och iordningställande.

Insatser kommer till kommande läsår att genomföras för att göra lokalen mer inbjudande med förhoppningen att detta också skall kunna påverka och minska de tendenser till slitage som upplevts under läsåret. Detta kommer att göras med behovet av flexibilitet i åtanke.

Bestånd

De två faktorer som främst avgör inköpen till bibliotekets bestånd är önskemål från elever samt böcker som går att knyta till och använda inom de kurser och andra aktiviteter som skolans personal planerar för elever.

Under sommaren 2013 införlivades även ungefär 2000 exemplar från Arabyskolans bestånd då skolan avvecklats vid terminsslutet våren 2013. Under sommaren gallrades också 730 exemplar. Totalt ingår 7318 exemplar i Ringsbergskolans biblioteksbestånd.

I samband med ovanstående översyn av beståndet ändrade biblioteket också kategoriseringssystem till ett för skolan mer anpassat än det på folkbibliotek dominerande SAB-systemet.

Utöver det egna fysiska biblioteksbeståndet finns även en väl utbyggd fjärrlåneverksamhet mellan de kommunala skol- och gymnasiebiblioteken samt med stadsbiblioteket där vi har möjlighet att låna in titlar från varandras bestånd.

Skolbiblioteket är också anslutet till Myndigheten för Tillgängliga Medier (MTM) vilket möjliggör egen nedladdning av talböcker för de elever som av olika anledningar har behov av detta. Under läsåret har fem elever fått möjlighet till egen nedladdning. Vilka elever som upplevs ha behov utses av speciallärare. I MTM:s tjänst Legimus finns ungefär 100 000 titlar för nedladdning.

Skolbiblioteket har också ett välutbyggt digitalt bestånd genom egenadministrerade webbresurser som drivs i samarbete med skolbiblioteket på Centrumskolan. Materialet på dessa webbresurser är anpassat till undervisningen i samtliga årskurser och riktar sig främst till elever och personal på skolan, men också till föräldrar och andra intresserade. De består främst av wikin biblioteket.se men även av bloggen ibibl.blogspot.se och en [länksamling på Delicious](#)

Utlån

Antalet registrerade utlån av fysiska medier för läsåret 2012/2013 (2012-08-01 - 2013-06-30) var 2 947 böcker. Det motsvarar 13,4 lån per elev.

Digital hårdvara

Bibliotekarien har en bärbar PC för kommunikation, pedagogiskt arbete och för arbete med biblioteksbeståndet. Skolbibliotekarien har också en privat iPad som vid behov används i undervisningen. Det finns även en bärbar PC som används av bibliotekspedagogerna samt av datoransvarig på skolan. Utöver detta finns en stationär PC i biblioteket som elever och personal använder för självlån från bibliotekets bestånd.

Mål för skolbiblioteksverksamheten läsåret 2013/2014

Skolbiblioteksverksamheten ska:

- Samarbeta med och föra en dialog med skollädaingen. Detta är en av de viktigaste faktorerna för att ett skolbibliotek skall fungera som ett pedagogiskt redskap och för att skolbiblioteket skall kunna bli, och fortsätta vara, en självklar del i undervisningen.
- Arbeta aktivt för att skapa samarbetsytor mellan pedagoger, skolbibliotekarie och övrig personal. Samarbetet utgår från det centrala innehållet i LGR11 och berör områdena informationskompetens, källkritik och läsfrämjande.
- Skapa förutsättningar för att eleverna upplever en kontinuitet i sin biblioteksupplevelse från förskola till årskurs 9.
- Ta till vara på, uppmuntra och utveckla elevens läslust och nyfikenhet i och utanför klassrummet.

Nedan följer en utvärdering av skolbibliotekets verksamhet inom dessa mål. Utvärderingen är till viss del baserad på samtal med berörda pedagoger och elever och till viss del baserad på den dokumentation skolbibliotekarien har gjort fortlöpande under året.

Skolledning

I Centrumområdets skolbiblioteksplan finns följande mål för skolledningens delaktighet i skolbiblioteket och dess verksamhet:

- Samarbeta med och föra en dialog med skolledningen. Detta är en av de viktigaste faktorerna för att ett skolbibliotek skall fungera som ett pedagogiskt redskap och för att skolbiblioteket skall kunna bli, och fortsätta vara, en självklar del i undervisningen.

Utvärdering

Kontakten med skolledningen var under hösten begränsad. Skolledaren var, på grund av omfattande uppdrag som RC, ganska sällan anträffbar och det blev få tillfällen att diskutera skolbiblioteket. Verksamheten fungerade dock ändå tillfredsställande, främst genom att skolans personal varit mycket mottaglig för samarbete och förändrade arbetssätt.

Under våren har Ringsbergskolan anställt en ny skolledare, vilket varit väldigt positivt för möjligheterna göra skolledningen delaktig och insatt i skolbibliotekets verksamhet.

Ett sätt att ytterligare involvera skolbiblioteket i Ringsbergskolans verksamhet vore att inkludera skolbibliotekarien i skolans ledningsgrupp. Frågan är dock om detta är möjligt att rymma inom den halvtid som skolbibliotekarien har att fördela, men det kan vara värt att notera på längre sikt.

Samarbete och delaktighet

I Centrumområdets skolbiblioteksplan finns följande mål för samarbete och delaktighet:

- Arbeta aktivt för att skapa samarbetsytor mellan pedagoger, skolbibliotekarie och övrig personal. Samarbetet utgår från det centrala innehållet i LGR11 och berör områdena informationskompetens, källkritik och läsfrämjande.

Läsåret var en nystart för skolbiblioteksverksamheten som haft mycket begränsad tillgång till skolbibliotekarie under tidigare läsår. Bibliotekarien var också nyanställd.

Pedagogiskt samarbete med lärare

För att avgöra vilka klasser och lärare bibliotekarien skulle arbeta mer ingående med deltog bibliotekarien vid uppstartsplaneringarna i de båda arbetslagen. Man försökte där hitta en balans för vad som var genomförbart inom ramarna för tjänsten och kom fram till att årskurs 1, årskurs 3 och årskurs 5 från F-5 fick lektioner under hösten medan Förskoleklass, årskurs 2 och årskurs 4 blev fokus för vårterminen.

för 6-9 fanns ambitionen att involvera bibliotekariens kompetens under rapportskrivandet under hösten. Under våren arbetade bibliotekarien specifikt med läsförståelse i årskurs 7.

Planering kring upplägg och lektioner skedde under läsåret dels genom mer informella avstämningsmöten i samband med lektionerna och dels i mer formella planeringsmöten i de fall det fanns behov av sådana.

Bibliotekarien medverkade under läsåret vid konferenser och pedagogiska diskussioner så ofta som möjligt och även i arbetslag efter behov.

Samarbete med speciallärare

[En plan](#) för samarbete med speciallärare kring elever i behov av särskilt stöd har också upprättats för hela Centrumområdet. I den klargörs vad som kan förväntas av skolbiblioteket och skolbibliotekarien kring arbetet med dessa elever.

Ett samarbete med speciallärare har också initierats och sedan fördjupats genom den plan som upprättats för området. De konkreta effekterna har främst varit att de elever som haft behov av talböcker för sin läsning har fått tillgång till egen nedladdning genom MTM - Myndigheten för Tillgängliga Medier (tidigare TPB - Tal- och Punkskriftsbiblioteket).

Samarbete med fritidshem

Ett mindre samarbete med fritidsverksamheten har också skett, där skolbibliotekarien vid tre tillfällen anordnat aktiviteter kring läsning och läslust för de barn som varit intresserade.

Samarbete genom digitala resurser

Bibliotekets webbresurser användes under hela läsåret för att på olika sätt dokumentera biblioteksverksamheten. Det har därigenom varit ett verktyg för att nå ut till pedagoger, elever, föräldrar och andra intresserade. Flera nya länksamlingar för elevernas egen informationssökning har upprättats, främst kring rapportskrivandet och arbetet med hjärnan.

Utvärdering

Eftersom skolbibliotekarien var ny och anställd under våren var planeringsarbetet redan ganska långt gånget. I idealfallet vet skolbibliotekarien redan i slutet av vårterminen vilka kurser som kommer under hösten, men här krävdes lite snabbare uppstart.

Fördelningen av klasserna F-5 under höst-/vårtermin har fungerat, men kommer under kommande läsår att fördelas så att flera klasser ska kunna använda samma kurs och lektionsplaneringar. På det sättet kan planeringstiden effektiviseras och tid frigöras.

Arbetsgången för samarbete med pedagogerna har fungerat tillfredsställande men kan fortfarande utvecklas genom en tydligare samverkan där skolbibliotekarien deltar vid fler tillfällen och där avstämningar och kopplingar till skolbibliotekets lektioner sker ännu tätare.

Ett tydligt utvecklingsområde är rapportskrivandet där schemasvårigheter gjorde skolbibliotekariens medverkan begränsad. Detta bottnar till viss del i skolbibliotekariens begränsade tillgänglighet (50%). Ett sätt att till viss del kringgå detta är att arbeta med inspelade instruktionsfilmer i de fall det är applicerbart. Förhoppningsvis går detta att experimentera med under kommande läsår.

Wiki och blogg har varit ett bra sätt att nå ut med information och underlätta samarbeten och kommer att fortsätta utvecklas under nästa läsår. Stundtals har det varit svårt att hinna med dokumentationen av verksamheten i den takt och omfattning som vore önskvärt för enkel utvärdering, och förhoppningen är att detta skall kunna prioriteras högre framöver.

Samarbetet med speciallärare har fungerat bra. Utmaningen ligger i att hitta en forma en tydlig struktur för att diskutera och stämma av kring vilka elever som behöver stöd och hur skolbibliotekarien kan vara en del i detta.

Ett 1-16 årsperspektiv

I Centrumområdets skolbiblioteksplan finns följande mål för överlämningar mellan stadier

- Att skapa förutsättningar för att eleverna upplever en kontinuitet i sin biblioteksupplevelse från förskola till årskurs 9.

Förskola

Det har under läsåret inte funnits något samarbete mellan skolbiblioteket och kringliggande förskolor. Till skillnad från övriga skolor i området finns inga förskolor där barnen har Ringsbergskolan som hänvisningsskola.

Högstadium

Ringsbergskolan har, till skillnad från övriga skolor i området, egen högstadiesamverksamhet och gör därför ingen överlämning till någon annan skola.

Ringsbergskolans pedagogiska skolbiblioteksverksamhet

I Centrumområdets skolbiblioteksplan finns följande mål för den pedagogiska skolbiblioteksverksamheten:

- Ta till vara på, uppmuntra och utveckla elevens läslust och nyfikenhet i och utanför klassrummet.
- Erbjud alla elever möjligheter att utveckla sin informationskompetens och sin förmåga att tillägna sig kunskap på egen hand.

Läslust och nyfikenhet

Nedan följer en genomgång av skolbibliotekets arbete med läslust och nyfikenhet på Ringsbergskolan. I de fall en klass inte nämns har inga särskilt riktade insatser gjorts av skolbibliotekarien kring just läslust och nyfikenhet i de klasserna.

Övergripande insats - Julkalender

Under december månad genomfördes två julkalendrar med författare för årskurserna [F-5](#) respektive [6-9](#). Kalendrarna var ett samarbete mellan skolbibliotekarierna på Centrumområdet och vi ville genom dessa öka elevernas kunskaper om viktiga svenska barn- och ungdomsboksförfattare.

Utvärdering

Båda kalendrarna användes på Ringsbergskolan, men informationen om kalendrarna och hur pedagogerna kunde använda dem i sin undervisning kunde varit tydligare.

Övergripande insats - Författarstafett

Under vårterminen genomfördes en stor författarstafett i Centrumområdet med 28 klasser och 6 etablerade författare. Från Ringsbergskolan deltog årskurs 1-5. Stafetten kulminerade i en bok och en stor releasefest där författarna bjöds in. Mer ingående information kring arbetet finns [på bloggen vi använde i projektet](#).

Utvärdering

Projektet med författarstafetten var en stor succé som fick rejäl uppmärksamhet både på skolorna och i media. Både Smålandsposten och SVT:s regionala nyheter gjorde reportage och inslag om projektet och både lärare och elever har talat väldigt uppskattande om initiativet. Intresse har uttryckts kring att göra något liknande nästa år. Det hade varit roligt om vi då kunde engagera även förskoleklassen och årskurs 6-9 i större utsträckning.

Förskoleklass

Enligt planen ska vi i förskoleklass arbeta med

- berättande texter och poetiska texter
- att tolka reflektera och att återberätta

Vi arbetade under vårterminen med temat "[Jorden runt med bilderböcker](#)". Utöver att tolka, reflektera och återberätta arbetade vi också med visst centralt innehåll från årskurs 1-3. Närmare bestämt: "Jordgloben. Kontinenternas och världshavens lägen på jordgloben. Namn och läge på världsdelarna samt på länder och platser som är betydelsefulla för eleven."

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften

Utvärdering

Arbetet med bilderböckerna och kontexten kring dessa i form av arbete med länder, topografier, djurliv och kulturer var uppskattade av eleverna. De böcker vi läste tillsammans följdes också vid flera tillfällen upp av pedagogerna genom till boken knutna filmer, sånger eller andra aktiviteter.

Årskurs 1

Enligt planen ska vi i årskurs 1 arbeta med

- berättande texter och poetiska texter
- att tolka reflektera och att återberätta

Vi arbetade under höstterminen i Ri1 med temat [Broar](#). Vi arbetade mycket med reflektion och att fundera över vad vi tyckte om och vad vi inte gillade i berättelserna. Vi arbetade också med analys och våra egna tankar under läsningen.

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften

Utvärdering

Arbetsättet med bilderböcker och diskussioner och samtal fungerade bra och vi hade tillräckligt med tid för att alla elever skulle kunna delta i samtalen. På grund av nyanställd bibliotekarie fick temat planeras under ganska kort tid, och med längre förberedelsestid hade förmodligen ännu fler ingångar och aspekter kunnat hittas vad gäller litteratur och samtal.

Årskurs 2

Enligt planen ska vi i årskurs 2 arbeta med

- berättande texter och poetiska texter
- att tolka reflektera och att återberätta

Vi inledde vårterminen med kursen [Tillsammans](#) där vi analyserade böcker om vänskap och

relationer. Böckerna var samtliga skrivna av Maria Nilsson Thore, för att på så sätt utforska ett författarskap djupare. Vi diskuterade författarskap och illustrationer och undersökte om vi kunde lära oss mer om författaren genom att söka på nätet. Läraren följde också upp arbetet som bibliotekarien gjorde genom att eleverna fick skriva och illustrera [egna bilderböcker](#) med utgångspunkt i en av Maria Nilsson Thores berättelser.

För att effektivisera planeringen använde vi sedan samma arbetssätt i årskurs 2 som i förskoleklassen - Jorden runt med bilderböcker. Samtalen anpassades till elevernas nivå och byggde på lässtrategier som att sammanfatta, att förutspå och att se inre bilder. Vi undersökte också vad vi fick veta om länderna vi reste till och diskuterade om vi kunde lita på det vi fick veta.

Syftet var att ge eleverna förutsättning att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift
- söka information från olika källor och värdera dessa

Utvärdering

Arbetet med kursen Tillsammans gav stora synergieffekter i samarbetet mellan skolbibliotekarie och lärare genom att vi båda anpassade vår verksamhet efter vad som skedde på lektionerna. Att läraren var så mottaglig gjorde att vi kunde arbeta med syften och innehåll som biblioteket normalt inte arbetar lika ingående med, såsom att formulera sig och kommunicera i tal och skrift.

Under temat med jordens länder och världsdelar var det ett antal onsdagar som gick bort på grund av studiebesök, möten och schemabrytande aktiviteter, både från skolbibliotekariens och elevernas håll. Temat hann därför inte genomföras i full utsträckning.

Årskurs 3

Enligt planen ska vi i årskurs arbeta med

- berättande texter och poetiska texter
- tolka reflektera och att återberätta

Vi arbetade därför med texter som på olika sätt knöt an till [rim och dikter](#). Eleverna fastnade särskilt för två av böckerna som hade illustrationer med hål på sidorna där man kunde se framåt och bakåt i berättelsen. Detta ledde till att de tillverkade egna hålberättelser med text och illustrationer.

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift

Utvärdering

Kursen med dikter och rim fungerade bra och både bibliotekarien och läraren gjorde bedömningen att arbetet utvecklade elevernas språk och deras förmåga att analysera både texter och bilder.

Årskurs 4

Enligt planen ska vi i årskurs 4 arbeta med

- Berättande texter och poetiska texter från Sverige, Norden och övriga världen (SV)
- Skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsförfattare och deras verk (SV)
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier (SV)
- Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling, och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger (SV)

Vi arbetade därför med lässtrategier och boksamtal inom temat [Stora Syndboken](#). Fokus i samtalen låg på lässtrategier utifrån modellen med Läsfixarna från materialet En Läsande Klass. Vi övade extra mycket på att strategier för att sammanfatta, att förutspå, att se inre bilder och att lista ut vad okända ord betyder.

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften

Utvärdering

Eleverna var väldigt aktiva i diskussionerna, även om vissa elever deltog mer än andra. I en enkel utvärdering som gjordes tillsammans med eleverna framgick att de många tyckt väldigt mycket om högläsningen och arbetet med lässtrategierna. Att träna elevernas förmåga att läsa mellan och bortom raderna genom högläsning verkar därför uppskattat.

Årskurs 5

Enligt planen ska vi i årskurs 5 arbeta med

- Berättande texter och poetiska texter från Sverige, Norden och övriga världen (SV)
- Skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsförfattare och deras verk (SV)
- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier (SV)
- Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling, och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger (SV)

Vi arbetade under hösten därför med en [Tidsresa](#) där vi samtalade kring böcker knutna till historia, från 1600-tal till 1800-tal. Vi diskuterade hur vi kunde se i böckernas text och illustrationer att berättelserna utspelade sig förr i tiden och jämförde livet i böckerna med vår samtid.

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer,
- kritiskt granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap,

Utvärdering

Eleverna var väldigt aktiva i diskussionerna och vi fick många intressanta samtal. Det fanns dock elever som deltog väldigt lite och för att försöka nå dessa testade vi att ha boksamtalen i ett digitalt responsverktyg där alla eleverna fick svara istället för bara de som räckte upp handen. Detta gav också ett underlag för bedömning av elevernas förmågor kring textanalys

Årskurs 7

Enligt planen ska vi i årskurs 7 arbeta med

- Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig från varandra (SV)
- Skönlitterärt betydelsefulla ungdoms- och vuxenboksförfattare från Sverige, Norden och övriga världen samt de historiska och kulturella sammanhang som de har tillkommit i (SV)
- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot dessa. (HI)
- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier (SV)
- Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur för ungdomar och vuxna (SV)
- Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger (SV)
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, och deras språkliga och dramaturgiska komponenter. Hur uttrycken kan samspela med varandra, till exempel i TV-serier, teaterföreställningar och webbtexter (SV)

Under våren arbetade vi därför med boksamtal kring svenska ungdoms- och vuxenboksförfattare i E-boksverktyget Läshörnan. Läshörnan är ett nytt verktyg för vissa utvalda klasser där vi vara med och testa gränserna. Arbetet är väl dokumenterat på [Läshörnans blogg](#) som administreras av AV-Media Kronoberg. Eleverna har även skrivit egna texter om texterna vi läst. Dessa har vi publicerat på bloggen [Ringsbergskolans läshörna](#).

Utvärdering

En grundligare utvärdering av arbetet gjordes med hjälp av [ett Googleformulär](#). Utvärderingen har även analyserats till viss del genom [ett blogginslag](#) på Läshörnans blogg.

Informationskompetens

Nedan följer en genomgång av skolbibliotekets arbete med informationskompetens på Ringsbergskolan. I de fall en klass inte nämns har inga särskilt riktade insatser gjorts av skolbibliotekarien kring just informationskompetens i de klasserna.

Årskurs 2

Enligt planen ska vi i årskurs 2 arbeta med

- informationssökning i berättande och beskrivande texter i böcker och på webbsidor

Vi arbetade därför inom kursen Bronsåldern med ett så kallat VÖL-schema där eleverna tillsammans fick lista allt de redan visste (V), allt de önskar lära sig (Ö) och slutligen vad de lärt sig (L). Vi utgick från elevernas egna frågor och sökte svar i olika typer av källor, såsom fack- och skönlitteratur, Historiska riksmuséets hemsida och genom att maila en av Historiska riksmuséets experter.

Syftet med arbetsområdet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa
- kritiskt granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang

Utvärdering

Vi hade flera givande diskussioner kring vad vi kunde lita på och inte, speciellt när vi utgick från skönlitteratur. Vad kan man egentligen lära sig av en skönlitterär text? Kan vi få bekräftat av någon annan källa att det vi läst stämmer?

Extra givande var också kontakten med Inga Ullén, 1:e antikvarie, bronsålder, på Historiska riksmuséet. Flera av barnens frågor var så pass kluriga att det bara var experten som kunde ge oss svaren. Det var dessutom en övning i hur man formulerar ett mail till någon som man inte känner.

Årskurs 3

Enligt planen ska vi i årskurs 3 arbeta med

- informationssökning i berättande och beskrivande texter
- att bearbeta källor och information.

Vi använde därför av hemsidan Åsneryd, en fejkad hemsida om en påhittad kommun i Skåne. Eleverna letade efter fakta på sidan och skulle försöka svara på ett antal frågor. Sedan diskuterade vi om vi kunde lita på informationen de fått och hur man kan tänka för att se om informationen man granskar är tillförlitlig eller inte.

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- läsa och analysera beskrivande texter för olika syften

- söka information från olika källor och värdera dessa
- söka information om samhället från medier, Internet och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet

Utvärdering

Eleverna svalde informationen de fick om Åsneryd med hull och hår. Efter att de lagt tid på att undersöka hemsidan och svara på frågorna blev vissa så investerade i att informationen skulle stämma att de försökte rättfärdiga varför Elvis Presley stod som ansvarig för sidan. Arbetet med Åsneryd levde kvar länge efteråt genom att flera elever refererade till den och blev extra skeptiska och kritiska under följande lektioner.

Årskurs 4

Enligt planen ska vi i årskurs 4 arbeta med

- Informationssökning uppslagsböcker och intervjuer, observationer, mätningar och via sökmotorer på Internet (SV)
- Fältstudier (GE) (BI)
- Experiment (BI)
- Hur man urskiljer budskap, avsändare, syfte och tillförlitlighet i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt (SV) (SH)
- Tolkning och granskning av information med koppling till NO, till exempel i faktatexter och tidningsartiklar (BI) (FY) (KE)

Vi har därför arbetat med två områden. Det första var inom arbetet med [Stora Syndboken](#) där vi granskade historier ur boken *Sant eller falskt* och försökte ta reda på om berättelsen var sann eller inte. Efteråt skrev eleverna egna Sant eller falskt-historier som vi sedan publicerade på [Stora Syndbloggen](#).

Det andra var ett VÖL-schema över Östersjön där eleverna fick fundera över vad de redan visste, vad den önskade veta och slutligen vad de lärt sig. Vi letade i faktatexter från läromedel genom sidan [En läsande klass](#) och i olika typer av nätresurser.

Syftet med lektionerna var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa
- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften

Utvärdering

Sant eller falskt-temat var väldigt uppskattat i den utvärdering eleverna fick göra i slutet av terminen. Ett lekfullt sätt att träna källkritik som det finns goda anledningar att återvända till.

Arbetet med VÖL-schemat påbörjades lite för sent för att vi skulle kunna gå på djupet med det ordentligt, men vi nådde en bit på vägen. Främst dök vi djupt i frågan om det fanns ett sjöodjur i Östersjön, där vi dels benade ut att det var Storsjöodjuret man menade och där vi dels granskade olika sidor och rykten om Storsjöodjuret. Vi kunde till slut enas om att det inte går att veta säkert om det finns något Storsjöodjur eller inte, men att det är upp till de som tror på

Storsjöödjuret att hitta bevis.

Årskurs 5

Enligt planen ska vi i årskurs 5 arbeta med

- informationssökning i uppslagsböcker och via sökmotorer på Internet
- hur man urskiljer budskap, avsändare, syfte och tillförlitlighet i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt
- att skriva källhänvisningar

Under elevernas arbete med 1900-talet samlade skolbiblioteket [nätresurser](#) som eleverna använde som utgångspunkt i sin informationssökning om ett tilldelat decennium. Vi hade också en gemensam genomgång kring resurserna.

Vi arbetade också med materialet "Det är väl bara att Googla". Vi tittade tillsammans närmre på två moderna uppslagsverk, Wikipedia och NE.se och ställde oss frågor kring hur de fungerar, när de är användbara, vem som står bakom dem och hur de finansieras. I samband med detta diskuterade vi också en del om upphovsrätt i allmänhet och Creative Commons i synnerhet.

Syftet var att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- söka information från olika källor och värdera dessa
- kritiskt granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap

Utvärdering

De samlade nätresurserna var ett lyckat sätt att ge eleverna ett tryggt och säkert avstamp i sin egen informationssökning, snarare än att släppa dem fria vind för våg vilket ofta leder till att de hamnar på för avancerade källor.

Lektionsuppläggen från "Det är väl bara att Googla" riktade sig egentligen till elever på högstadiet och gymnasiet och kan därför ha varit väl matiga för en del av eleverna. Arbetet med upphovsrätt fokuserade mycket på bilder och hur man kan göra för att hitta bilder som är okej att använda vilket låg närmre elevernas verklighet även om det var ganska nytt för de flesta.

Årskurs 6-9

Det finns en stor mängd mål att arbeta mot kring informationskompetens för årskurs 6-9, där en stor del går att knyta till det rapportskrivande eleverna gör. Under läsåret har skolbibliotekariens medverkan i arbetet med rapporterna varit begränsad. Dels skapades [en länksamling](#) som utgångspunkt för elevernas informationssökning och dels genomfördes ensatade lektioner i årskurs 6-7 kring olika typer av källor.

Potentialen vad gäller att använda skolbiblioteket och skolbibliotekarien i rapportskrivandet är dock mycket större. Anledningen till att arbetet inte blivit så djupgående som det skulle kunna bli berodde dels på att arbetet med rapporten och skolbibliotekariens arbetstider inte sammanföll och dels på minimala möjligheter för planering då skolbibliotekarien var nyanställd.

Det gäller här att tänka smart kring hur skolbibliotekariens tid kan nyttjas maximalt, samt att hitta former för gemensam planering, vilket borde vara möjligt nu när skolbiblioteket och skolbibliotekarien blivit en tydligare del av skolan.

Att utveckla och förbättra inför läsåret 2014/2015

Utifrån ovanstående går att utläsa vissa generella tendenser. Ringsbergsskolans skolbibliotek arbetar tydligt med elevernas måluppfyllelse, men arbetet är mer djupgående i årskurs F-5 än i årskurs 6-9.

Nämnas bör också att skolbiblioteksverksamheten har gått ifrån en väldigt begränsad verksamhet under våren 2013 till en verksamhet som under våren 2014 fick fackförbundet DIK:s utmärkelse [Skolbibliotek i världsklass](#). Skolbiblioteket och skolbibliotekarien har också uppmärksammats medialt under året.

Utveckla

Under läsåret har vissa saker fungerat extra bra och är sådant som därför bör följas upp och utvecklas:

- Samarbetet mellan skolbibliotekarierna inom Centrumområdet har varit en stor tillgång vad gäller idéer och möjligheter till gemensam planering. Målsättningen är att bibehålla och fortsätta utveckla denna verksamhet.
- Samarbetet med pedagogerna har varit generellt bra och i vissa fall exceptionellt bra då man verkligen tagit till vara på bibliotekets lektioner och fångat upp dessa i den fortsatta undervisningen. I synnerhet gäller detta årskurs 2-3.
- Arbetet med författarstafetten var väldigt lyckat och skolbiblioteket vill fortsätta skapa förutsättningar för den sortens skolövergripande samarbeten.
- Arbetet med lässtrategier och läsförståelse har med hjälp av En läsande klass rotats djupare i forskning. Denna förståelse kring läsning och det lästa kan utvecklas ännu mer genom egen fortbildning kring aktuell forskning.
- Dokumentation från wiki och blogg är ovärderlig när den finns och strategier behövs för att dokumentationen ska kunna ske i större utsträckning.
- Samarbetet med skolledningen har under läsåret utvecklats och blivit mycket bra. I synnerhet märks detta då skolbibliotekarierna och skolledarna inom Centrumområdet träffas och diskuterar tillsammans.

Förbättra

Utvärderingen visar också att det finns vissa förbättringsområden: Vi kommer nästa år satsa extra på följande områden:

Område	Från utvärdering	Åtgärd
Bibliotekslokal	Visst slitage och mer inbjudande lokal	Skolbibliotekarien planerar upprustning tillsammans med berörda parter. <i>Tidplan:</i> Läsår 2014-2015 <i>Ansvar:</i> Skolbibliotekarie
Samarbete och delaktighet	Samarbete med pedagoger fungerar bra men skulle kunna bli ännu bättre, främst i årskurserna 6-9	Skolbibliotekarien prioriterar arbetslagsträffar för dessa årskurser i högre utsträckning. <i>Tidplan:</i> Läsår 2014-2015 <i>Ansvar:</i> Skolbibliotekarie
Pedagogisk skolbiblioteksverksamhet	Fullföljande av dokumentation	Omprioritering av arbetsuppgifter så att dokumentation kan prioriteras. <i>Tidplan:</i> Sker från och med läsårets start. <i>Ansvar:</i> Skolbibliotekarier i samråd med rektor
	Användandet av det digitala beståndet behöver utvecklas mer.	Marknadsföring och fortbildning kring det digitala beståndet och dess resurser. <i>Tidplan:</i> Fortlöpande under läsåret med extra insatser vid arbetslagsträffar. <i>Ansvar:</i> Skolbibliotekarie
	Ökat samarbete kring årskurs 6-9 i allmänhet och rapportskrivandet i synnerhet.	Utveckla arbetssätt tillsammans med berörda pedagoger. <i>Tidplan:</i> Fortlöpande vid de planeringsträffar som finns innan och under rapportskrivande. <i>Ansvar:</i> Skolbibliotekarie och pedagoger